

УДК 368.914:349.3

DOI 10.32782/2523-4269-2025-90-29-33

Ігонін Руслан Владиславович,

доктор юридичних наук, доцент,
провідний юрисконсульт відділу забезпечення діяльності
у сфері запобігання корупції

(АТ «НАЕК «Енергоатом»», м. Київ)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3660-4036>

ПРИНЦИПИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ У ЗВ'ЯЗКУ З ТИМЧАСОВОЮ ВТРАТОЮ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ

У статті проаналізовано принципи соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, їхню еволюцію та відповідність чинному законодавству України. Виокремлено універсальні та специфічні принципи, запропоновано закріплення нового принципу, що забезпечить зв'язок між страховими виплатами, медичними та реабілітаційними послугами. Сформульовано авторське визначення принципів соціального страхування, що враховує напрями соціальної політики держави та необхідність комплексного захисту застрахованих осіб.

Ключові слова: соціальне забезпечення населення, соціальне страхування, тимчасова втрата працездатності, принципи забезпечення соціального захисту, законодавче регулювання, еволюція законодавства.

Постановка проблеми. Соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності є важливим елементом системи соціального захисту, який гарантує працюючим особам фінансову підтримку в разі хвороби або інших обставин, що тимчасово унеможливають виконання трудових обов'язків. Проте законодавче регулювання цього виду страхування зазнало значних змін після скасування у 2015 р. спеціального закону, що визначав його особливості. У результаті інтеграції всіх видів соціального страхування в один нормативно-правовий акт постало питання, чи збереглася специфіка регулювання тимчасової втрати працездатності та чи відповідають чинні принципи соціального страхування особливостям цього виду страхування. Відсутність деталізованого підходу до визначення правових засад страхування тимчасової непрацездатності може впливати на ефективність його реалізації, що актуалізує необхідність аналізу законодавчих змін і можливих напрямів удосконалення нормативного регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання соціального страхування та його правових засад є предметом наукових досліджень багатьох учених, серед яких Т.А. Занфірова [1], Т.З. Гарасимів [3], М.І. Іншин [1], С.М. Прилипко [1], О.М. Ярошенко [1], які аналізували загальні засади соціального забезпечення та страхування. Еволюцію принципів соціального захисту та їхню відповідність сучасним соціально-економічним викликам вивчала О.В. Тищенко [2].

Попри значну кількість наукових досліджень, проблема порівняльного аналізу принципів соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності в контексті змін у законодавстві залишається не досить висвітленою. Зокрема, питання втрати або трансформації окремих принципів після 2015 р., а також обґрунтування необхідності їх доповнення новими

механізмами правового регулювання потребує подальшого наукового осмислення.

Метою дослідження є проведення аналізу принципів соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, з'ясування їхньої еволюції, оцінювання змін у законодавчому регулюванні, а також визначення перспектив удосконалення системи цих принципів.

Виклад основного матеріалу. Принципи права – це фундаментальні керівні положення та ідеї, що відображають сутність права як особливого соціального регулятора. Вони, з одного боку, виражають закономірності розвитку права, його природу та соціальне призначення, а з іншого – слугують загальними правилами поведінки, закріпленими безпосередньо в законодавстві або такими, що впливають із його змісту. У правових принципах повинні відображатися основні цінності, на яких базується правова система.

Принципи є сполучною ланкою між основними закономірностями розвитку й функціонування суспільства та правової системи. Вони є соціальним явищем, як за джерелом виникнення, так і за змістом. Їх виникнення зумовлюється потребами суспільного розвитку, у них відображаються закономірності суспільного життя [1, с. 145].

О.В. Тищенко під час дослідження еволюції принципів права соціального забезпечення констатує, що загалом принципи права містять соціально-правові основи, моральні ідеї правового регулювання співіснування в цивілізованому суспільстві [2, с. 117].

Правові принципи поділяються на: загальноправові, які притаманні правовій системі загалом, галузеві – характерні для окремих галузей права, та міжгалузеві, що охоплюють групу суміжних галузей. Окрім цього, існують принципи, що визначають засади функціонування окремих правових інститутів. Важливо розріз-

няти загальні принципи права соціального забезпечення як окремої галузі та принципи, що є характерними для окремих його інститутів (внутрішньогалузеві принципи).

Під принципами права соціального забезпечення варто розуміти основні керівні положення (ідеї), які відбивають сутність, найважливіші особливості й ознаки, загальну спрямованість норм права соціального забезпечення, а також стратегічні напрями соціальної політики держави в реалізації соціально-економічних прав і свобод людини. На підставі цих принципів утворюються та реалізуються норми, які у своїй сукупності утворюють таку галузь, як право соціального забезпечення [1, с. 149–151]. Як зазначає Т.З. Гарасимів, принципи права соціального забезпечення – це такі вихідні засади, які відображають сутність суспільних відносин, що формують предмет цієї галузі [3, с. 11].

Правові ідеї та тенденції можуть набувати статусу основних принципів права соціального забезпечення лише за умови відповідності визначеним критеріям. Зокрема, вони мають безпосередньо стосуватися регулювання суспільних відносин у сфері соціального забезпечення та спрямовуватися на їх упорядкування.

Т.З. Гарасимів виокремлює такі принципи права соціального забезпечення: загальність права на соціальне забезпечення, визначення сфери суспільних відносин соціальним ризиком; гарантії соціального забезпечення на рівні не нижче прожиткового рівня в державі; панівна роль централізованого правового регулювання умов і порядку здійснення соціального забезпечення, державні гарантії реалізації права фізичної особи на соціальне забезпечення; диференціація умов і обсягу соціального забезпечення в Україні; солідарна відповідальність суб'єктів права на соціальне забезпечення; адресність соціального забезпечення в Україні [3, с. 11]. Варто погодитись із С.Г. Кузьменко, що соціальне страхування є видом соціального захисту, який будується відповідно до принципу соціальної справедливості та принципу еквівалентності (відшкодування) [4, с. 20].

Отже, принципи права соціального забезпечення відіграють ключову роль у визначенні механізмів соціального захисту та гарантуванні стабільності системи соціального страхування. Водночас, оскільки соціальне страхування охоплює різні види страхового захисту, важливо звернути увагу на його специфічні аспекти, зокрема на страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

До 2015 р. соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності регулювалося окремим Законом – «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням» (утратив чинність 1 січня 2015 р.) [5]. У цьому Законі чітко визначалися принципи саме цього виду страхування, що давало змогу враховувати його особливості. Закон установлював такі принципи, як законодавче визначення умов страхування, обов'язковість фінансування, солідарність і субсидування, цільове використання коштів тощо.

Однак у 2015 р. цей Закон утратив чинність, а його положення було інтегровано в новий Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 28 грудня 2014 р. № 77–VIII (далі – Закон № 77–VIII) [6]. Цей Закон регулює не лише страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, а й інші види соціального страхування, що змінило

загальний підхід до визначення принципів. У контексті змін, унесених до законодавчого регулювання соціального страхування, постає необхідність з'ясування ступеня відповідності принципів, закріплених у чинному законодавстві, особливостям страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

У результаті проведеного аналізу ст. 3 Закону № 77–VIII можна визначити, які принципи поширюються на всі види соціального страхування, а які безпосередньо стосуються тимчасової втрати працездатності.

Принцип законодавчого визначення умов і порядку здійснення соціального страхування.

Відповідно до п. 6 ст. 92 Конституції України виключно тільки законами України визначаються основи соціального захисту, форми та види пенсійного забезпечення; засади регулювання праці й зайнятості, шлюбу, сім'ї, охорони дитинства, материнства, батьківства; виховання, освіти, культури й охорони здоров'я; екологічної безпеки [7]. Законами встановлені основи соціального страхування, його види, принципи збирання, акумуляції та спрямування коштів на соціальні потреби; порядок надання фінансової та медичної допомоги непрацездатним. Нормативними актами закріплюються умови надання різних видів матеріального забезпечення та їхні розміри, а також установлюються соціальні стандарти тощо. Підзаконними актами лише закріплюється механізм реалізації людиною наданого їй законом права на відповідний вид забезпечення [8, с. 132]. Даний принцип повною мірою застосовується до соціального страхування у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

Обов'язковість страхування осіб відповідно до видів соціального страхування та можливості добровільності страхування у випадках, передбачених законом.

Цей принцип відображає специфіку методу правового регулювання відносин у сфері соціального забезпечення, яка полягає в поєднанні імперативних і диспозитивних норм. Ст. 18 Закону № 77–VIII містить перелік осіб, які підлягають обов'язковому страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

Надання державних гарантій реалізації застрахованими особами своїх прав.

На думку М.І. Іншина, під гарантіями треба розуміти всю сукупність об'єктивних і суб'єктивних чинників, спрямованих на справжню реалізацію прав і свобод громадян, на усунення можливих причин і перешкод їх неповного або неналежного здійснення і захист прав від порушень [9, с. 83]. Цей принцип конкретизує галузевий принцип права соціального забезпечення та відображає ключову особливість державного соціального страхування. Відповідно до нього держава не лише несе відповідальність за матеріальне забезпечення постраждалих, але й здійснює нагляд і контроль за виконанням страховальником своїх обов'язків щодо сплати встановлених законом страхових внесків, а також гарантує громадянам виплату страхового забезпечення. Принцип надання державних гарантій реалізації застрахованими особами своїх прав є ключовим для страхування на випадок тимчасової непрацездатності.

Обов'язковість фінансування Фондом соціального страхування (далі – Фондом) витрат, пов'язаних із наданням матеріального забезпечення, страхових виплат і соціальних послуг.

У ст. 10 Закону № 77–VIII передбачено обов'язок Фонду забезпечувати фінансування та виплачувати матеріальне забезпечення, страхові виплати, надавати відповідні соціальні послуги; здійснювати контроль

за дотриманням порядку використання страховальником страхових коштів; контролювати правильність витрат за соціальним страхуванням тощо, що безпосередньо стосується випадків тимчасової втрати працездатності. Кабінет Міністрів України постановою від 27 грудня 2022 р. № 1442 «Питання припинення Фонду соціального страхування України та управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України» шляхом реорганізації припинив діяльність Фонду, приєднав його до Пенсійного фонду України. Однак редакцію принципу в Законі № 77–VIII не було змінено.

Формування та використання страхових коштів на засадах солідарності та субсидування.

Цей принцип також повною мірою застосовується до страхування на випадок тимчасової непрацездатності. Солідарна система передбачає акумуляцію коштів на загальному рівні, що дозволяє забезпечувати виплати незалежно від індивідуальних внесків кожного працівника. Завдяки солідарності людина отримує соціальне забезпечення в разі необхідності за правом, а не через милість чи благодійність. Солідарність – це коли працездатний утримує непрацездатного [10, с. 83–84].

Диференціація розміру виплати допомоги залежно від страхового стажу.

Хоча це загальний принцип, але розмір виплат залежно від страхового стажу застосовується лише до страхування в разі тимчасової втрати працездатності. Натомість компенсації за нещасні випадки на виробництві чи професійні захворювання, або виплати в медичному страхуванні не залежать від стажу.

Диференціювання страхового тарифу з урахуванням умов і стану безпеки праці, виробничого травматизму та професійної захворюваності на кожному підприємстві.

Цей принцип тісно пов'язаний із виробничими ризиками та більшою мірою стосується страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Його суть полягає в тому, що розмір страхових внесків підприємства залежить від рівня виробничого травматизму та стану охорони праці. Тобто роботодавці, які дотримуються високих стандартів безпеки, мають нижчий страховий тариф, а ті, у кого високий рівень травматизму, сплачують більше. Для тимчасової втрати працездатності цей принцип не є ключовим, оскільки цей вид страхування покриває не лише професійні захворювання та травми, але й загальні хвороби (ГРВІ, грип, хронічні захворювання тощо). Такі випадки непрацездатності не залежать від виробничого травматизму чи умов безпеки на конкретному підприємстві, тому механізм диференціювання тарифу, на нашу думку, тут малозастосовний.

Економічна заінтересованість суб'єктів страхування в поліпшенні умов і безпеки праці.

Цей принцип передбачає стимулювання роботодавців до покращення умов праці, оскільки це впливає на рівень страхових внесків і ризик виробничого травматизму. Він працює, наприклад, у сфері страхування від нещасних випадків на виробництві, де роботодавець може отримати знижку на страховий внесок за покращення безпеки або, навпаки, підвищений тариф за високий рівень травматизму. Проте в контексті тимчасової втрати працездатності цей принцип діє значно слабше. Хоча хороші умови праці можуть зменшувати захворюваність (наприклад, якщо на підприємстві забезпечуються якісна вентиляція, чистота, регулярний медичний огляд тощо), вони не можуть цілком виключити випадки тимчасової непрацездатності, які

найчастіше пов'язані із чинниками поза робочим місцем (наприклад, сезонні вірусні захворювання). Тому економічна заінтересованість роботодавця в покращенні умов праці має лише непрямий вплив на цей вид страхування.

Цільове використання коштів страхування від нещасного випадку.

У Законі № 77–VIII цей принцип регламентує, що кошти, акумульовані у Фонді соціального страхування, мають використовуватися лише за прямим призначенням, тобто на виплати потерпілим, соціальні послуги, профілактичні заходи тощо. Щодо тимчасової втрати працездатності, цей принцип частково стосується цього виду страхування, оскільки кошти Фонду справді мають спрямовуватися на оплату лікарняних і соціальних послуг. Проте специфіка в тому, що немає таких цільових профілактичних програм, як у страхуванні від виробничих травм Фонд може фінансувати заходи з підвищення безпеки праці, інспекції тощо. У разі ж тимчасової непрацездатності таких превентивних заходів Фонд не здійснює – він лише виплачує допомогу.

Отже, хоча цей принцип формально застосовується до всіх видів страхування, його наповнення для страхування від нещасних випадків є ширшим (включає профілактику та реабілітацію), а для тимчасової втрати працездатності – обмежується лише компенсаційними виплатами.

Принцип відповідальності роботодавців та Фонду за реалізацію права застрахованої особи на матеріальне забезпечення та соціальні послуги за цим Законом.

Відповідно до ч. 3 ст. 10 Закону № 77–VIII Фонд несе відповідальність за шкоду, якої завдано з його вини застрахованим особам унаслідок несвоєчасної або неповної виплати матеріального забезпечення, страхових виплат, ненадання або несвоєчасного надання соціальних послуг, передбачених законом. У ч. 5 ст. 15 Закону № 77–VIII зазначено, що роботодавець несе відповідальність за порушення порядку використання коштів Фонду, несвоєчасне або неповне їх повернення, а також за несвоєчасне подання або неподання необхідних відомостей; подання недостовірних відомостей про використання коштів Фонду; за шкоду, якої завдано застрахованим особам або Фонду внаслідок невиконання або неналежного виконання обов'язків, передбачених законодавством. Принцип є ключовим для функціонування страхування тимчасової непрацездатності, оскільки гарантує контроль за належним виконанням фінансових зобов'язань перед застрахованими особами.

Висновки. Аналіз чинного законодавства показує, що більшість принципів, передбачених у ст. 3 Закону № 77–VIII, можуть бути застосовані до страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Водночас окремі принципи більше стосуються страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, що зумовлює необхідність уточнення підходів до регулювання тимчасової непрацездатності. Окрім того, сучасні соціально-економічні виклики вимагають адаптації системи соціального страхування та впровадження нових механізмів, які могли б забезпечити її ефективність. З огляду на це доцільно було б доповнити систему новим принципом – інтеграції соціального страхування з іншими заходами соціального захисту. Цей принцип означав би, що соціальне страхування не існує ізольовано, а є частиною ширшої системи соціального захисту та має бути взаємопов'я-

зане з іншими механізмами підтримки громадян, як-от: державні соціальні гарантії (мінімальний розмір допомог, державні субсидії тощо); медичне страхування і охорона здоров'я (щоб застраховані особи не лише отримували допомогу в разі втрати працездатності, а й мали доступ до якісного лікування); програми профілактики та реабілітації (особливо для тих, хто зазнав травм, страждає на хронічні захворювання або перебуває у групі ризику).

Принцип дозволив би посилити взаємодію між Пенсійним фондом України (далі – ПФУ) й іншими державними структурами (наприклад, між ПФУ та системою охорони здоров'я), оптимізувати використання коштів – якщо страхові внески та соціальні виплати були б узгоджені з медичними послугами, це могло б сприяти швидшому поверненню людей до праці та зменшенню фінансових втрат для ПФУ, підвищити ефективність страхового механізму – застраховані особи отримували б не лише фінансову компенсацію, але й комплексну підтримку, спрямовану на зменшення ризиків втрати працездатності в майбутньому.

Зазначений принцип особливо важливий для тимчасової втрати працездатності, оскільки він міг би передбачати кращу взаємодію між медичними закладами та ПФУ, що дозволило б зменшити кількість випадків непрацездатності та пришвидшити реабілітацію.

Цей підхід відповідає сучасним європейським тенденціям у соціальному страхуванні, де держава прагне не тільки компенсувати втрати, а й запобігати ризикам та інтегрувати всі форми соціального захисту в єдину систему.

Спираючись на проведений аналіз, ми пропонуємо авторське визначення принципів соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності – це базові керівні засади, що визначають сутність і спрямованість цього виду страхування, забезпечують реалізацію права застрахованих осіб на матеріальну підтримку в разі тимчасової непрацездатності та регулюють порядок фінансування відповідних виплат і соціальних послуг коштом Пенсійного фонду України.

Перспективи подальших розвідок. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення механізмів інтеграції соціального страхування із системою медичного забезпечення та реабілітації, що дозволить підвищити ефективність підтримки застрахованих осіб у період тимчасової втрати працездатності. Також важливо дослідити можливість вдосконалення законодавчого регулювання з метою забезпечення більшої гнучкості страхових виплат і підвищення їхньої відповідності реальним потребам застрахованих осіб.

Список використаних джерел

1. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / Т.А. Занфірова та ін.; за заг. ред. Т.А. Занфірової, С.М. Прилипка, О.М. Ярошенка. 2 вид., переробл. і доповн. Харків : ФІНН, 2012. 640 с.
2. Тищенко О.В. Право соціального забезпечення України: теоретичні та практичні проблеми формування і розвитку галузі : монографія. Київ: ДП «Прінт Сервіс», 2014. 394 с.
3. Гарасимів Т.З. Принципи права соціального забезпечення України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2002. 20 с.
4. Кузьменко С.Г. Механізм державного регулювання системи соціального захисту населення : монографія. Донецьк : Ноулідж (донецьке відділення), 2012. 387 с.
5. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням : Закон України (утратив чинність на підставі Закону від 28.12.2014 р. № 77–VIII). *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 11. Ст. 75.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці : Закон України від 28.12.2014 р. № 77–VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 11. Ст. 75.
7. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
8. Сташків Б.І. Теорія права соціального забезпечення. Київ : Знання, 2005. 405 с.
9. Іншин М.І. Юридичні гарантії як фактор стабільності та підвищення ефективності службово-трудової діяльності державних службовців. *Право України*. 2004. № 5. С. 83–87.
10. Прилипко С.М. Солідарні засади в соціальному забезпеченні. *Право України*. 2003. № 1. С. 83–85.

References

1. Zanfirova, T.A., Inshyn, M.I., Prylypko, S.M., et al. (2012). *Pravo sotsial'noho zabezpechennia v Ukraini* [Social Security Law in Ukraine]. 2nd ed., revised and expanded. Kharkiv: FINN [in Ukrainian].
2. Tyshchenko, O.V. (2014). *Pravo sotsial'noho zabezpechennia Ukrainy: Teoretychni ta praktychni problemy formuvannia i rozvytok haluzi* [Social Security Law of Ukraine: Theoretical and Practical Issues of Formation and Development]. Kyiv: DP "Print Service" [in Ukrainian].
3. Harasymiv, T.Z. (2002). *Pryntsypy prava sotsial'noho zabezpechennia Ukrainy* [Principles of Social Security Law of Ukraine]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
4. Kuzmenko, S.H. (2012). *Mekhanizm derzhavnoho rehuliuвання systemy sotsial'noho zakhystu naselennia* [Mechanism of State Regulation of the Social Protection System]. Donetsk: Knowledge (Donetsk branch) [in Ukrainian].
5. Verkhovna Rada of Ukraine (2015). *Pro zahal'noobov'iazkove derzhavne sotsial'ne strakhuvannia u zv'iazku z tymchasovoiu vtratoiu pratsездatnosti ta vytratamy, zumovlenymy pokhovanniam* [On Compulsory State Social Insurance in Connection with Temporary Disability and Expenses Related to Burial] (Repealed by Law № 77–VIII of December 28, 2014). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 11, Art. 75 [in Ukrainian].

6. Verkhovna Rada of Ukraine (2015). Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo reformuvannia zahal'noobov'iazkovoho derzhavnoho sotsial'noho strakhuvannia ta lehitymatsii fondu oplaty pratsi [On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on the Reform of Compulsory State Social Insurance and the Legalization of the Wage Fund] (Law of Ukraine No. 77–VIII of December 28, 2014). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 11, Art. 75 [in Ukrainian].
7. Verkhovna Rada of Ukraine (1996). Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine] (Law of Ukraine № 254k/96-VR of June 28, 1996). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 30, Art. 141 [in Ukrainian].
8. Stashkiv, B.I. (2005). Teoriia prava sotsial'noho zabezpechennia [Theory of Social Security Law]. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
9. Inshyn, M.I. (2004). Yurydychni harantii yak faktor stabil'nosti ta pidvyshchennia efektyvnosti sluzhbovo-trudovoi diial'nosti derzhavnykh sluzhbovtziv [Legal Guarantees as a Factor of Stability and Increasing Efficiency of Civil Service Work]. Pravo Ukrainy, 5, 83–87 [in Ukrainian].
10. Prylypko, S.M. (2003). Solidarni zasady u sotsial'nomu zabezpechenni [Solidarity Principles in Social Security]. Pravo Ukrainy, 1, 83–85 [in Ukrainian].

Ihonin Ruslan,

Doctor of Law, Associate Professor,

Leading Legal Advisor of the Department for Support of Activities in the Field of Corruption Prevention

(Energoatom JSC, Kyiv)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3660-4036>

PRINCIPLES OF SOCIAL INSURANCE IN CONNECTION WITH TEMPORARY DISABILITY AND PROSPECTS FOR THEIR DEVELOPMENT

The article provides a thorough analysis of the principles of social insurance in connection with temporary disability as defined by Ukrainian legislation. The author examines the evolution of legal regulation of this type of insurance, including a comparison of the provisions of the Law of Ukraine “On Compulsory State Social Insurance” with the previous legislation in force until 2015. The author examines the basic principles of social insurance, identifies their specifics, and determines whether they meet the current needs of social protection. The author analyzes the universal principles applicable to all types of social insurance and the specific principles characteristic of temporary disability insurance.

It is found that after the expiration of the special law regulating social insurance in case of temporary disability, legal regulation was simplified and unified, but this led to a certain loss of specific principles of this type of insurance. The author analyzes the principles that remain relevant, including legislative regulation, compulsory insurance, state guarantees, and solidarity financing. At the same time, the principles of employers' economic interest in improving working conditions and differentiation of insurance tariffs are of limited application.

The author substantiates the need to supplement the social insurance system with a new principle – integration with medical and rehabilitation measures. A mechanism for regulatory consolidation of this principle is proposed to improve the efficiency of insurance payments and social protection. Prospects for improving the social insurance system by improving the interaction between social insurance funds, medical institutions and state social programs are identified.

The results of the study can be used to further optimize the legal regulation of social insurance, which will increase the level of social protection of insured persons in case of temporary disability.

Key words: social security of population, social insurance, temporary disability, principles of social security, legislative regulation, evolution of legislation.

Надіслано до редколегії 27.02.2025